

EITEM AR YR AGENDA: 8

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU PANEL GWEITHREDOL

18 Gorffennaf 2016

ADRODDIAD MONITRO'R IAITH GYMRAEG

Adroddiad gan Richard Fairhead, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol

Diben yr Adroddiad

- 1 Ceisio cymeradwyaeth i Adroddiad Monitro Cynllun Iaith Gymraeg Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru 2015-16 cyn ei gyflwyno'n ffurfiol i Gomisiynydd y Gymraeg.

Y Cefndir

- 2 Bob blwyddyn, mae'n ofynnol i Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru lunio adroddiad manwl sy'n nodi'r cynnydd a wnaed i gwrdd â'r targedau a amlinellir yng Nghynllun Iaith Gymraeg y Gwasanaeth. Caiff yr adroddiad ei gyflwyno i Gomisiynydd y Gymraeg dan y trefniadau o ganlyniad i Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gwybodaeth

- 3 Mae dyfodiad Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 wedi arwain at fwy o bwyslais ar hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg drwy Gymru, a hynny drwy godi ymwybyddiaeth o statws swyddogol yr iaith a gwella safonau er mwyn sicrhau cysondeb drwy Gymru. Croesawyd hyn gan Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, ac mae'r tri Gwasanaeth Tân ac Achub yng Nghymru wrthi'n gweithio gyda'i gilydd i ymateb i rwymedigaethau sy'n gysylltiedig â dyfodiad ffurfiol y Safonau Iaith newydd sy'n berthnasol i'r Gwasanaethau Tân ac Achub yn nes ymlaen eleni.

- 4 Y llynedd, fe wnaeth Comisiynydd y Gymraeg groesawu llawer o agweddau ar ein gwaith mewn perthynas â'r Gymraeg a'r cynnydd cyffredinol a wnaed wrth weithredu'r Cynllun Iaith Gymraeg yn ystod 2014-15.
- 5 Unwaith eto, dyma gyfnod pryd y mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru wedi sicrhau cryn gynnydd mewn perthynas â'r Gymraeg.
- 6 Caiff data ynghylch sgiliau Cymraeg a dysgu Cymraeg eu cofnodi yng nghronfa ddata Adnoddau Dynol y Gwasanaeth. Mae'r data ar gyfer 2015-16 i'w cael yn yr Adroddiad Monitro sy'n rhoi'r crynodeb o'r prif ganfyddiadau gan nodi'r canlyniadau cadarnhaol a'r heriau parhaus y bydd y Gwasanaeth yn mynd ar eu holau eto yn ystod y flwyddyn i ddod er mwyn ceisio gwella. Dyma'r canfyddiadau cadarnhaol yn ystod y flwyddyn adrodd hon:
 - Er bod gostyngiad pellach wedi bod ym maint ei weithlu, mae cyfran y staff y mae eu sgiliau siarad Cymraeg yn cyrraedd y safon ddynodedig wedi cynyddu'n sylweddol yn ystod y flwyddyn. Ar yr un pryd, mae cyfran y staff sydd heb y sgiliau angenrheidiol neu sy'n parhau ar lefelau isel iawn wedi parhau i ostwng.
 - Mae canran y staff sy'n cyrraedd yr isafswm sgiliau (Lefel 2 neu uwch) yn parhau i gynyddu – ac mae nifer y deiliaid swyddi sydd â sgiliau ar lefelau uwch hefyd yn parhau i gynyddu.
 - Bu cynnydd sylweddol yn y cydymffurfiaeth â'r gofynion o ran y Gymraeg ar gyfer pob swydd yn 2016.
 - Yn galonogol, yn dilyn ymgyrch unedig i godi ymwybyddiaeth ar y cyfryngau cymdeithasol ac mewn digwyddiadau, bu mymryn o welliant yn nifer yr Archwiliadau Diogelwch yn y Cartref a gynhaliwyd drwy gyfrwng y Gymraeg, ac roedd hynny wedi gostwng flwyddyn ar ôl blwyddyn yn y tair blynedd ddiwethaf.
 - Mae nifer y cyflwyniadau a gynhaliwyd drwy gyfrwng y Gymraeg wedi cynyddu'n sylweddol.

- 7 Mae Cynllun Iaith Gymraeg GTAGC yn datgan bod gofyn i bob aelod newydd o'r staff, a'r rhai sy'n llwyddo i gael dyrchafiad, ddysgu Cymraeg sgysiol sylfaenol ar safon Lefel 2 yn ein rhaglen cryno-ddisgiau, ac mae hyn wedi parhau i gael ei hyrwyddo'n llwyddiannus ymhlith staff yn ystod 2015-16. Mae'r Gwasanaeth yn parhau i gefnogi aelodau o'r staff sy'n dymuno mynychu cyrsiau yn eu cymuned leol yn hytrach na chysiau mewnol, ac mae'n cefnogi hyfforddiant Datblygu Sgiliau Cymraeg i Reolwyr.
- 8 Mae'r adroddiad monitro hefyd yn tynnu sylw at y gwaith a wnaed wrth hyrwyddo'r Gymraeg yn y gweithle yn ogystal â darparu gwasanaeth dwyieithog i'r cyhoedd. Mae hyn yn cynnwys ein hymrwymiad parhaus i ganfod a chefnogi Hyrwyddwyr y Gymraeg ledled y rhanbarth sy'n parhau i fentora eraill ac i dderbyn arweiniad a chymorth wrth iddynt gyfrannu at hyrwyddo'r iaith a hwyluso dysgu.
- 9 Mae'r Gwasanaeth yn parhau â'i ymrwymiad i hyrwyddo'r iaith ac i annog datblygiad sgiliau Cymraeg ymhlith ei staff. Mae'r gwaith hwn yn sicrhau bod gwasanaethau dwyieithog yn cael eu darparu i bobl Gogledd Cymru, ac mae'n annog y defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle.

Argymhelliad

- 10 Bod yr Aelodau'n nodi'r cynnydd a wnaed mewn perthynas â'r Cynllun Iaith Gymraeg ac yn cymeradwyo Adroddiad Monitro 2015-16 cyn ei gyflwyno'n ffurfiol i Gomisiynydd y Gymraeg.